

EUROPOS SĄJUNGA
Europos fondas trečiųjų
šalių piliečių integracijai

PROJEKTO „Informacinės-konsultacinės platformos sukūrimas: regioninių imigracijos centrų plėtra Lietuvoje“

**Informacijos apie integracijos procesą
Lietuvos mastu analizavimo metu gautos rekomendacijos**

Viso projekto įgyvendinimo metu analizuota įvairi LR imigracijos tema mokslinė, metodinė bei publicistinė informacija.

Rekomendacijos

INTEGRACIJOS PROCESO LIETUVOS MASTU SITUACIJOS ANALIZĖ:

- Regioninių imigracijos centrų ekspertų – konsultantų atliktų konsultacijų trečiųjų šalių piliečių integracijos klausimais analizė.
- Įvairių autorių spaudoje ir internete publikuotų straipsnių, tyrimų analizė (trečiųjų šalių piliečių integravimasis Lietuvoje, studentų imigrantų situacija, taprkultūrinių skirtumų veiksniai, socialinių ryšių vaidmuo ir kt.).

Remiantis šiomis analizėmis buvo parengtos rekomendacijos, kurios pristatytos regioniniuose imigracijos centruose:

- Šiaulių prekybos, pramonės ir amatų rūmuose,
- Kauno prekybos, pramonės ir amatų rūmuose,
- Klaipėdos prekybos, pramonės ir amatų rūmuose,
- Panevėžio prekybos, pramonės ir amatų rūmuose,
- Vilniaus prekybos, pramonės ir amatų rūmuose.

Rekomendacijos teiktos: Vytauto Didžiojo Universitetui, Šiaulių universitetui.

Lietuvos prekybos, pramonės ir amatų rūmų asociacija, kaip asocijuota struktūra, rekomendacijas pateikė savo rūmų nariams – verslo atstovams.

Apžvelgtos aktualijos temomis:

- **IMIGRACIJOS GALIMYBĖS IR GRĖSMĖS**

Analizuojami klausimai:

Imigracijos procesai Lietuvoje:

Nors gyventojų migracijos klausimai Lietuvoje jau kurį laiką yra tapę ypač aktualūs, ne visi aspektai sulaukia adekvataus politikų ir mokslininkų dėmesio. Imigracijos, ypač darbo imigracijos, klausimams ir politikai skiriama neadekvačiai mažai dėmesio. Lietuvoje nebeliko už migracijos strategijos kūrimą ir įgyvendinimą atsakingos institucijos. Kitos Europos Sąjungos (ES) valstybės narės imigracijos klausimams skiria labai daug dėmesio. Suvokiama, kad pereinant iš industrinės į žinių ekonomiką, būtina keisti ir imigracijos darbo tikslais politiką. Lietuvoje kelti darbo imigracijos klausimus reikia drąsos. Pirma, Lietuvos gyventojai yra labai neigiamai nusiteikę užsieniečių atžvilgiu („Lietuva – lietuviams“), todėl net ir argumentuotas kalbėjimas apie darbo imigracijos politiką gali sulaukti neigiamos reakcijos. Antra, vyrauja nuostata, kad kalbėti apie darbo imigraciją yra „nekorktiška“, žinant dabartinius emigracijos iš Lietuvos mastus ir aukštą nedarbo lygį („turime susigrąžinti išvykusius, o ne įsileisti užsieniečius“). Protinga, šalies ilgalaikius interesus atitinkanti imigracija neišstumia vietinių gyventojų ir netrukdo grįžti išvykusiems. Priešingai, ji gali didinti ekonomikos potencialą, pritraukti investicijų ir daryti Lietuvą patrauklesnę patiems lietuviams. (Šaltinis: Darbo jėgos

migracija: poreikis ir politika Lietuvoje. Vilnius, 2010. Europos migracijos tinklas, Tarptautinė migracijos organizacija, Lietuvos socialinių tyrimų centras.)

Visos ES šalys turi tam tikras integracijos priemones/programas užsieniečiams bendrai ir/arba užsieniečiams darbuotojams (Belgija, Čekija, Vokietija, Slovakija, Austrija, Estija, Suomija, Italija, Latvija ir Švedija). Dauguma tokių programų apima kalbos kursus, supažindina su kultūra, vykdo kitus mokymus užsieniečių darbuotojų kvalifikacijai kelti (Vokietija), didina tarpkultūrinę darbuotojų užsieniečių kompetenciją (Vokietija, Suomija). Lietuva šioje srityje labai atsilieka – šiuo metu neturime jokių užsieniečiams skirtų integracijos programų. Tuo tarpu dauguma šalių pabrėžia, kad integracijos elementas ateityje turėtų tapti kertinis vykdant imigracijos politiką bei pritraukiant užsienio darbo jėgą. (Šaltinis: Darbo jėgos migracija: poreikis ir politika Lietuvoje. Vilnius, 2010. Europos migracijos tinklas, Tarptautinė migracijos organizacija, Lietuvos socialinių tyrimų centras.)

Lietuvos Respublikos įstatymų, susijusių su imigracija iš trečiųjų šalių, apžvalga.

Migracijos departamentas prie VRM, vykdydamas jam pavestas funkcijas, vadovaujasi Lietuvos imigracijos politikos gairėmis – pagrindiniu migracijos politikos dokumentu, kurį prieš trejus metus, 2008 m. gruodžio 3 d., patvirtino Lietuvos Respublikos Vyriausybė. (Šaltinis: <http://www.migracija.lt/index.php?-1832376470>)

Imigracija, net esant tokiai situacijai, palikta savieigai, vykdant 1990 metais (t. y. esant visai kitokiam politiniam ir ekonominiam kontekstui) parengtą griežtai ribojančią imigracijos politiką. Migracijos sukeltos problemos dabar ir ateityje Vyriausybei yra žinomos ir įvardijamos, tačiau politinis atsakas yra neadekvatus ir dažniausiai pavėluotas. Trečiųjų šalių piliečių imigracija laikytina tik antrine priemone, prioritetą teikiant grįžtamajai migracijai skatinti. (Šaltinis: Darbo jėgos migracija: poreikis ir politika Lietuvoje. Vilnius, 2010. Europos migracijos tinklas, Tarptautinė migracijos organizacija, Lietuvos socialinių tyrimų centras)

Lietuvoje ekonominės migracijos politika ėmė formuotis kaip atsakas į augančią ekonomiką, mažėjančią nedarbą, gana didelę emigraciją ir mažą imigraciją nuo 2006 metų. Tai buvo bene vienintelė išeitis greitai kompensuoti atsirandančią darbo jėgos stygių. Tačiau tokią politiką sunku būtų vertinti kaip subalansuotą ilgalaikę strategiją. Strategijoje darbuotojų iš trečiųjų šalių pritraukimas laikomas tik kaip papildoma antrinė ir ribota priemonė. Darbo jėga iš trečiųjų šalių bus pasitelkiama tik tuose sektoriuose, kuriuose nustatytas vietinės ir kitų ES valstybių narių darbo jėgos trūkumas, ribojantis įmonių veiklos galimybes, ir ribotam darbo sutarčių laikotarpiui, atsižvelgiant į grįžtančios emigravusios vietinės darbo jėgos srautus. Vyriausybė neturėjo aiškios darbo imigracijos strategijos ir atsižvelgė daugiausia į darbdavių interesus, kurie buvo labai aiškūs – kaip galima greičiau ir pigiau užkamšyti atsiradusias skylės. (Šaltinis: Darbo jėgos migracija: poreikis ir politika Lietuvoje. Vilnius, 2010. Europos migracijos tinklas, Tarptautinė migracijos organizacija, Lietuvos socialinių tyrimų centras)

Vyriausybė į imigraciją ir imigrantus žvelgia išimtinai kaip į priemonę, reikalingą atsirandančiam darbo jėgos trūkumui kompensuoti. Imigracijos politikos gairės formuoja išimtinai paklausos pagrindu paremtą darbo imigracijos politiką. (Šaltinis: Lietuvos imigracijos politikos gairės, 2008).

Šiuo metu galioja tokios taisyklės: darbdavys, norintis įdarbinti užsieniečių, turi kreiptis į teritorinę Darbo biržą ir užregistruoti laisvą darbo vietą. Įregistravus laisvą darbo vietą ir nesuradus per 1 mėn. reikalingos kvalifikacijos darbuotojo Lietuvoje, darbdavys gali pateikti nustatytos formos prašymą gauti leidimą dirbti užsieniečiui ir kitus reikalingus dokumentus teritorinei Darbo biržai. Pagal dabartinį įstatymą leidimas dirbti užsieniečiui yra išduodamas iki 2 m. Jį imigrantas gali nuolat pratęsti. Atvykstantiems dirbti sezoninių darbų, leidimas išduodamas iki 6 mėn. per vienus metus, o leidimas laikinai gyventi Lietuvoje išduodamas 5 m. (Šaltinis: Siūloma griežtinti užsieniečių įdarbinimą <http://verslas.delfi.lt/automoto/siuloma-grieztinti-uzsienieciu-idarbinima.d?id=44811773>)

Lietuvoje išduodami dviejų rūšių leidimai gyventi – laikinas (išduodamas 1 metams) ir nuolatinis (keičiamas kas 5 metus). Leidimai gyventi išduodami atsižvelgiant į tai, kokių pagrindų užsieniečiai atvyko gyventi į Lietuvą. Leidimo dirbti reikia asmenims, kurie į Lietuvą

atvyksta turėdami tikslą įsidarbinti, bei studentams, jei jie studijų metu nori dirbti. Būtinai dokumentai, kuriuos reikia pateikti, norint gauti leidimą laikinai gyventi Lietuvoje:

1) prašymas (pildoma speciali forma, išduodama Lietuvos ambasadoje arba migracijos tarnyboje);

2) galiojantis kelionės dokumentas (pasas) ir jo kopija;

O norintiems gyventi ir dirbti Lietuvoje:

3) dokumentai, patvirtinantys užsieniečio teisę gauti laikiną leidimą (priklausomai nuo atvykimo priežasties: leidimą dirbti; santuokos liudijimą; įmonės steigimo dokumentus; dokumentą, patvirtinantį priėmimą studijuoti, ir kt.);

4) dokumentas, patvirtinantis, kad užsienietis turės pakankamai lėšų pragyventi Lietuvos Respublikoje (reikia pateikti banko sąskaitos išrašą, darbo sutartį arba asmens įsipareigojimą išlaikyti atvykusįjį. Minimali pragyvenimo suma mėnesiui yra tuo metu Lietuvoje galiojanti minimali mėnesinė alga);

5) dokumentas, patvirtinantis, kad užsienietis turės kur teisėtai gyventi Lietuvoje (pvz., nuosavybės dokumentas; nuomos sutartis; asmens sutikimas, kad užsienietis gyvens jo patalpose);

6) valstybės rinkliavos (300 litų) kvitas už dokumentų tvarkymą. Gavę pranešimą, kad Jums išduodamas leidimas gyventi, papildomai dar turėsite pateikti sveikatos draudimą ir sumokėti 20 litų už leidimo išdavimą.

Dokumentai, išduoti kitoje valstybėje, privalo būti patvirtinti pažyma (*Apostille*), išversti į lietuvių kalbą, o vertimas patvirtintas notaro.

(Šaltinis: Gyvenu Lietuvoje. Žinynas. <http://infocentras.iom.lt/lt/imigrantams-treciuju-saliu-pilieciams/zinynas/>)

Migracijos departamentui ar šalies migracijos tarnyboms pateikiant oficialius užsienio šalių išduotus dokumentus, juos paprastai reikia legalizuoti arba patvirtinti pažyma *Apostille*. Legalizuoti ar tvirtinti ženklą *Apostille* nebereikia visų oficialių dokumentų, išduotų Rusijos Federacijoje, Baltarusijos, Estijos, Latvijos ir Moldovos Respublikose ir Ukrainoje. (Šaltinis: <http://www.migracija.lt/index.php?-657062820>)

Migracijos departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos atkreipia darbdavių dėmesį į Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ 36 straipsnio 2 dalyje numatytą pareigą darbdaviui nedelsiant pranešti apie darbo sutarties su užsieniečiu, turinčiu leidimą laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje, nutraukimą.

Migracijos departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos, siekdamas užtikrinti užsieniečių išvykimą laiku iš Lietuvos Respublikos teritorijos pasibaigus jų darbo santykiams, rekomenduoja darbdaviams nutraukus darbo santykius su užsieniečiu nedelsiant apie tai raštu informuoti Lietuvos darbo biržą, teritorinę migracijos tarnybą, kurios aptarnaujamoje teritorijoje užsienietis yra deklaravęs gyvenamąją vietą, ir Migracijos departamentą. (Šaltinis: <http://www.migracija.lt/index.php?563643509>)

2011-12-08 d. Lietuvos Respublikos Seimas priėmė įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ 2, 19, 77, 113, 114, 125, 126, 127, 128, 129, 132, 133, 139 straipsnių ir Įstatymo priedo pakeitimo ir papildymo [įstatymą](#) (Žin., 2011, Nr. 156-7384). Šiuo įstatymu nacionalinės neteisėtai Lietuvoje esančių ar gyvenančių užsieniečių išsiuntimo iš Lietuvos procedūros suderinamos su Europos Sąjungos reikalavimais (2008 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos [direktyva 2008/115/EB](#) dėl bendrų nelegaliai esančių trečiųjų šalių piliečių grąžinimo standartų ir tvarkos valstybėse narėse).

Pagal naują neteisėtų migrantų grąžinimo į kilmės valstybes tvarką pirmenybė bus teikiama migrantų savanoriškam grįžimui namo, tokiu būdu suteikiant galimybę migrantams išvykti oriai, jiems tinkamu būdu, o kartu ir taupant valstybės lėšas. Aptikus Lietuvoje užsienietį, kuris liko Lietuvoje, nors nebeturi teisės čia būti ar gyventi, jam bus nustatomas nuo 7 iki 30 dienų terminas savo noru išvykti iš Lietuvos. Jeigu dėl objektyvių priežasčių užsienietis negalės išvykti per nustatytą laiką, šis terminas galės būti pratęstas, atsižvelgus į asmens situaciją. Paaiškėjus, kad užsienietis turi teisę būti ar gyventi kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje arba Šveicarijoje, Norvegijoje, Islandijoje ar Lichtenšteine, jis bus įpareigojamas per ne ilgesnį nei 30 dienų laikotarpį išvykti į tą valstybę.

Prievarta užsieniečiai bus išsiunčiami tik tada, jei neįvykdys prievolės išvykti iš Lietuvos savo noru, arba tais atvejais, kai jie išvis neturėjo teisės atvykti į Lietuvą arba jų buvimas Lietuvoje kelia grėsmę valstybės saugumui ar viešajai tvarkai. Pažeidžiami asmenys ir šeimos, kuriose yra nepilnamečių vaikų, išsiuntimo tikslais bus sulaikomi tik ypatingais atvejais. Be to, tarptautinėms ir nevyriausybinėms organizacijoms suteikiama galimybė stebėti išsiuntimo vykdymą, siekiant užtikrinti, kad užsieniečių išsiuntimas iš Lietuvos būtų vykdomas nepažeidžiant jų orumo ir nekenkiant jų sveikatai. Ši nauja užsieniečių grąžinimo tvarka įsigalios 2012 m. vasario 1 d. (Šaltinis: Perkelta grąžinimo direktyva: naujas požiūris į užsieniečių išsiuntimą <http://www.migracija.lt/index.php?-1563240203>)

Lietuva siekia išsaugoti nacionalinę kompetenciją reguliuojant ekonominės migracijos apimtį ir aktyviai dalyvauja kuriant bendrą, Lietuvos interesus atitinkančią ES migracijos politiką. Vis dėlto galima teigti, kad ne tiek nacionalinės Lietuvos iniciatyvos, kiek ES direktyvos lemia naujų imigracijos schemų ir naujų pagrindų, išduodant leidimus gyventi, atsiradimą Lietuvoje. Perkelta direktyva:

- Įgyvendinant direktyvą 2005/71/EB dėl konkrečios leidimo trečiųjų šalių piliečiams atvykti mokslinių tyrimų tikslais tvarkos atsirado naujas leidimo laikinai gyventi išdavimo pagrindas.
- leidimas gyventi užsieniečiui, kuris ketina atlikti mokslinius tyrimus ir (arba) eksperimentinės plėtros darbus kaip tyrėjas.
- Naujausios ES direktyvos dar neperkeltos į nacionalinę teisę, tačiau jos pateikia tam tikrų naujovių. (Šaltinis: Darbo jėgos migracija: poreikis ir politika Lietuvoje. Vilnius, 2010. Europos migracijos tinklas, Tarptautinė migracijos organizacija, Lietuvos socialinių tyrimų centras)

Įgyvendinant aukštos kvalifikacijos darbuotojų direktyvą (2009/50/EB), jos nuostatos bus perkeltos į naują užsieniečių įstatymo redakciją (projektas jau pateiktas Seimui). Perkėlus direktyvą, atsiras viena bendra aukštos kvalifikacijos darbuotojų atvykimo procedūra. Iki šiol darbdaviai turi kreiptis dėl leidimų dirbti į darbo biržą, o užsieniečiai – į diplomatinės atstovybės užsienyje ar migracijos tarnybas Lietuvoje dėl leidimo laikinai gyventi išdavimo. Išnagrinėjus abu prašymus, išduodamas leidimas gyventi. Perkėlus direktyvą, bus kreipiamasi į vieną instituciją ir bus išduodamas vienas leidimas (mėlynoji kortelė). Ši vieno langelio sistema ir trumpesni prašymų nagrinėjimo terminai (3 mėnesiai) paspartins aukštos kvalifikacijos darbuotojų atsivežimą. (Šaltinis: ES aukštos kvalifikacijos darbuotojų direktyva, 2009/50/EB).

Įgyvendinant sankcijų direktyvą (2009/52/EB) bus keičiamos įstatymo dėl užsieniečių padėties nuostatos bei parengtas Nelegalaus darbo draudimo įstatymas. Iki šiol darbdaviai nebuvo specialiai tikrinami dėl nelegaliai dirbančių užsieniečių, o įgyvendinus šią direktyvą, atsiras nauja tikslinė grupė – neteisėtai dirbantys užsieniečiai. Todėl situacija bus nuolat stebima ir kaupiama statistika. Lietuvoje tai šiuo metu daroma gana nenuosekliai. Be to, atsiras ir dar vienas leidimo gyventi išdavimo pagrindas užsieniečiams, kurie buvo ypač išnaudojami darbdavių – tol, kol jie bendradarbiauja su teisėsąga. (Šaltinis: ES sankcijų direktyva, 2009/52/EB).

Galima teigti, kad Lietuva „seka“ iš paskos ES dėl ekonominės migracijos politikos teisės aktų, nes nekuria naujų iniciatyvų, nors gairėse ir deklaruoja, kad sieks konkuruoti su kitomis ES valstybėmis pritraukiant aukštos kvalifikacijos darbuotojus ir tapti patrauklesnė valstybė atvykėliams. ES direktyvos pateikia naujovių, kurių kitu atveju galbūt ir neatsirastų.

Koks įvairių įstaigų vaidmuo?

Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato Migracijos valdyba (toliau – Vilniaus migracijos valdyba), išduodanti asmens tapatybę ir pilietybę patvirtinančius dokumentus Lietuvos Respublikos (toliau – LR) piliečiams, rūpinasi ir į LR atvykstančių užsieniečių teisėtu buvimu šalyje. Vilniaus migracijos valdyba – moderniausias migracijos padalinys šalyje, teikiantis kokybiškas paslaugas interesantams, padedantis išspręsti visus jiems nerimą keliančius klausimus, – sakė I. Dvilaitienė. – Vilniaus migracijos valdyboje dirba tikri savo srities profesionalai, teisininkai, policijos pareigūnai, ne viena užsienio kalba bendraujantys specialistai, todėl užsieniečiams rūpimi klausimai išsprendžiami greitai. Užsieniečių reikalų skyriaus pareigūnai dar turi pareigą tikrinti, ką atvykėliai iš kitų šalių veikia Lietuvoje, ar tikrai

jie čia mokosi, dirba ar kuria šeimas. Todėl mums tenka susidurti ir su kitokiomis imigrantų grupėmis, nei susirinko čia, kitaip klabėtis ir, vykdant Lietuvos įstatymus, elgtis“. (Šaltinis: [Ar Lietuva patraukli užsieniečiui?](http://www.polisauga.lt/2011/04/26/spaudos-aktualijos-2011-04-26) 26 Balandžio, 2011 <http://www.polisauga.lt/2011/04/26/spaudos-aktualijos-2011-04-26>).

1995 m. ES buvo labiausiai suinteresuota žmonių socialinėmis - ekonominėmis teisėmis, tačiau po truputį susidomėta ir antidiskriminacija (kartu ir migracija bei integracija). Esant tokiai politinei aplinkai bei jaučiant aptariamų problemų aktualumą, buvo nuspręsta įkurti MPG (Migration Policy Group). Įstaigos pagalba buvo siekiama sukurti specializuotų ekspertų tinklus, kurie turėjo analizuoti socialinę aplinką ir informuoti bei šviesti tas valstybes, kuriose nebuvo vykdoma antidiskriminacijos ir migracijos politika. Ekspertai turėjo informuoti MPG, kokia yra kiekvienos šalies situacija (teisinis reguliavimas ir bendra migracijos politika). (Šaltinis: „Aukštos kvalifikacijos trečiųjų šalių piliečių priėmimo ir integracijos skatinimas Šiaurės Lietuvos regione“ (2009). <http://www.svi.lt/Projektai/Aukstos-kvalifikacijos-treciuju-saliu-pilieciu-priemimo-ir-integracijos-skatinimas-Siaures-Lietuvos-regione>)

MPG veiklos kryptys:

- 1) teisiniai imigracijos į ES klausimai (konkretus teisinis reguliavimas aukštos kvalifikacijos darbuotojams, sezoniniam darbui ir t.t.);
  - 2) integracijos įvairovės skatinimas (teisinės ir socialinės garantijos ES gyvenantiems trečiųjų šalių piliečiams: teisės darbo rinkoje, bendros socialinės aplinkos gerinimas, šeimos susijungimo teisiniai santykiai, politinės trečiųjų šalių piliečių teisės, aktyvus dalyvavimas visuomenėje ir t.t.);
  - 3) antidiskriminacija (analizuojami teisinės aktai, reglamentuojantys įvairių formų diskriminaciją; teikiami siūlymai dėl tokių teisės aktų kūrimo, tobulinimo ir t.t.).
- (Šaltinis: <http://www.migpolgroup.com/>)

Kuo imigrantai iš trečiųjų šalių mums, kaip Lietuvos visuomenės atstovams, yra grėsmingi? Kas kelia didžiausią nerimą ir kodėl mes jų bijome?

Lietuvos gyventojai yra gana negatyviai nusistatę prieš darbo migrantus iš kitų valstybių, ypač atvykstančius ne iš ES šalių. Dauguma Lietuvos gyventojų pritaria neigiamai imigrantus apibūdinančioms savybėms, ir tik mažuma pastebi ir teigiamus bruožus, galimą imigracijos naudą ar yra susirūpinę migrantų pažeidžiamumu. Labiausiai paplitusi nuomonė, kad imigrantai yra „pigėsniai“, todėl išstumia lietuvius iš darbo rinkos, užima jų darbo vietas. Daugiau kaip pusė Lietuvos gyventojų mano, kad darbo imigrantai yra žemos kvalifikacijos, jiems rūpi tik pinigai, pernelyg skundžiasi ir dar nori privilegijų. Neigiamas darbo migrantų charakteristikas papildo ir įsitikinimas, kad imigrantai dažniausiai dirba nelegaliai. Antra vertus, nors manoma, kad nelegalus imigrantų darbas yra paplitęs reiškinys, dauguma Lietuvos gyventojų patys imigrantų nelegaliai/be sutarties nesamdytų, net jei jiems būtų galima už tą patį darbą (pvz., namų tvarkymą, remonto darbus, kt.) mokėti žymiai mažiau. Neigiamas nuostatas dėl darbo imigracijos daugelis Lietuvos gyventojų matyt, sieja ir su baime, kad imigrantai gali pernelyg pasinaudoti Lietuvos socialine sistema. Beveik pusė Lietuvos gyventojų mano, kad tarp imigrantų yra daug nusikaltėlių ir todėl didėja nusikalstamumas. Viena dažniausiai viešojoje erdvėje sklandančių / išsakomų baimių yra tai, kad imigrantai yra tiesioginė grėsmė lietuvių.

Nežiūrint gana neigiamo požiūrio į migrantus, nemaža dalis Lietuvos gyventojų vis dėlto sutinka, kad ir patys imigrantai Lietuvoje yra diskriminuojami, jų teisės pažeidžiamos. Toks gana neigiamas portretas, kurį apie migrantus susikuria Lietuvos gyventojai, tikėtina, apsprendžia ir tai, kad nauda, kurią duoda (ar gali suteikti) imigrantai, tiki tik nedaugelis. (Šaltinis: <http://www.iom.lt/documents/Lietuvos%20gyventoju%20poziuris.pdf>)

Kuo svarbus šeimų integravimas į vietos bendruomenes? Kokia vaikų integracijos į švietimo sistemą reikšmė?

Pagal Lietuvos įstatymus užsieniečiai turi teisę naudotis švietimo sistemos teikiamomis paslaugomis Lietuvoje (didžioji dalis valstybinių švietimo įstaigų teikiamų paslaugų yra nemokamos). Lietuvoje mokslas yra privalomas iki 16 metų ir vaikai paprastai mokyklą pradeda lankyti nuo 6–7 metų. Taigi privalomas yra pradinis ir pagrindinis ugdymas, o tolesnis mokymasis vyksta pagal asmens norus ir galimybes. Asmuo, baigęs pagrindinę mokyklą (10 klasių), gali mokytis toliau (baigęs vidurinę mokyklą stoti į aukštesniąją mokyklą (kolegiją) arba į aukštąją mokyklą (universitetą ar akademiją) arba pasirinkti profesinį mokymąsi. Už švietimą yra atsakinga Švietimo ir mokslo ministerija (www.smm.lt), o gyvenamojoje vietoje – savivaldybės švietimo skyrius. (Šaltinis: Gyvenu Lietuvoje. Žinynas. <http://infocentras.iom.lt/lt/imigrantams-treciuju-saliu-pilieciams/zinynas/>)

Kad vaikas galėtų pradėti lankyti mokyklą, pasirinktos mokyklos direktoriui turite pateikti prašymą bei dokumentus (mokymosi pasiekimų įvertinimą) iš buvusios mokyklos (jei vaikas anksčiau mokėsi kitoje mokykloje Lietuvoje arba užsienyje). Jei vaikas mokėsi užsienyje, tada jo pasiekimai yra papildomai vertinami konkrečioje mokykloje ir nustatoma, į kurią klasę jis gali eiti. Mokslas Lietuvos mokyklose vyksta lietuvių kalba, tačiau yra mokyklų, kur mokoma rusų arba anglų kalbomis (anglų kalba mokoma privačiose mokyklose). Jei vaikas nemoka arba silpnai moka lietuvių kalbą, jam gali būti skirtas papildomas lietuvių kalbos mokymas arba, jei yra daugiau moksleivių, nemokančių lietuvių kalbos, mokykloje gali būti steigiamos išlyginamosios klasės. (Šaltinis: Gyvenu Lietuvoje. Žinynas. <http://infocentras.iom.lt/lt/imigrantams-treciuju-saliu-pilieciams/zinynas/>)

Daugelis tautinių bendrijų Lietuvoje turi sekmadienines mokyklas, kur vaikai gali mokytis gimtosios kalbos, susipažinti su protėvių kultūra, dalyvauti bendruomenės veikloje. Daugiau informacijos apie sekmadienines mokyklas rasite Tautinių mažumų ir išeivijos departamente www.tmid.lt.

Asmuo, turintis leidimą laikinai arba nuolat gyventi Lietuvoje ir baigęs vidurinę mokyklą, gali konkurso tvarka stoti į Lietuvos aukštąsias mokyklas. Studijų kokybės vertinimo centras atlieka užsienyje įgyto išsilavinimo vertinimą (www.skvc.lt). Dokumentus šiam centrui galima siųsti paštu prieš atvykstant į Lietuvą ir stojant į aukštąją mokyklą. Jei dokumentus (paso kopiją, įgyto išsilavinimo pažymėjimą bei jo vertimą) siunčiate paštu, tai jų kopijos turi būti patvirtintos notaro. Užsienyje išduoti išsilavinimo dokumentai turi būti patvirtinti pažyma (*Apostille*). Lietuvos aukštosiose mokyklose studijos vyksta lietuvių kalba, tačiau dauguma mokyklų turi po keletą studijų krypčių, kurios dėstomos anglų kalba. (Šaltinis: Gyvenu Lietuvoje. Žinynas. <http://infocentras.iom.lt/lt/imigrantams-treciuju-saliu-pilieciams/zinynas/>)

Prieš kreipiantis leidimo gyventi išdavimo mokslo pagrindu, reikia gauti dokumentą, patvirtinantį, kad esate priimti mokytis į konkrečią, Lietuvoje oficialiai registruotą, mokymo įstaigą (vidurinę mokyklą; aukštosios mokyklos dieninį skyrių; profesinio ugdymo įstaigą; kvalifikacijos kėlimo įstaigą) ar esate pakviesti stažuotis. Leidimas gyventi išduodamas 1 metams arba studijų laikotarpiui (jei jis trumpesnis). Jeigu studijuojantis asmuo norėtų įsidarbinti, privalo gauti leidimą dirbti Lietuvoje. Studijuojantys užsieniečiai, gavę leidimą dirbti, turi teisę dirbti ne daugiau kaip 20 valandų per savaitę ir tik nuo antrųjų studijų metų. (Šaltinis: Gyvenu Lietuvoje. Žinynas. <http://infocentras.iom.lt/lt/imigrantams-treciuju-saliu-pilieciams/zinynas/>)

Užsiregistravę darbo biržoje kaip bedarbiai, turite teisę pasinaudoti darbo biržos organizuojamais bedarbių profesiniais mokymais arba neformalioju švietimu (www.ldb.lt). Taip pat Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnybos rengiamuose profesiniuose mokymuose, tačiau mokslas yra mokamas. Ši tarnyba taip pat teikia profesinio informavimo, profesinio konsultavimo bei psichologinio konsultavimo paslaugas (www.ldrmt.lt). Lietuvoje veikia nemažai profesinių mokyklų, kuriose galima įgyti norimą profesiją. (Šaltinis: Gyvenu Lietuvoje. Žinynas. <http://infocentras.iom.lt/lt/imigrantams-treciuju-saliu-pilieciams/zinynas/>)

Vilniuje užsieniečių suaugusiųjų mokymą organizuoja Vilniaus suaugusiųjų mokymo centras (Vykinto g. 11, LT-08118 Vilnius, tel. (8 5) 275 1577, el. p. rastine@smc.vilnius.lm.lt). Priimami vidurinio išsilavinimo neturintys užsieniečiai. Reikia pateikti asmens tapatybės

dokumentą, leidimą gyventi Lietuvos Respublikoje bei išsilavinimo dokumentą (pažymą apie mokymosi pasiekimus), kuris turi būti išverstas į lietuvių kalbą ir patvirtintas notaro. Mokslas vyksta lietuvių, rusų ir lenkų kalbomis. Vilniaus suaugusiųjų mokymo centras organizuoja suaugusiųjų išlyginamąsias klases (grupes) užsieniečiams, nemokantiems lietuvių kalbos. Išlyginamosiose klasėse (grupėse) asmenys mokosi 1 mokslo metus, jiems skiriama iki 28 savaitinių pamokų lietuvių kalbai studijuoti. Baigus išlyginamąją klasę (grupę), pagal asmens pateiktą išsilavinimo dokumentą yra nustatoma, į kurią klasę asmuo turėtų būti paskirtas. Mokslas Vilniaus suaugusiųjų mokymo centre yra nemokamas. (Šaltinis: Gyvenu Lietuvoje. Žinynas. <http://infocentras.iom.lt/lt/imigrantams-trečiuju-saliu-pilieciams/zinynas/>)

Mokslo ir studijų įstatymas numato, kad į valstybės finansavimą gali pretenduoti tik Lietuvos Respublikos piliečiai, asmenys, turintys teisę atkurti Lietuvos pilietybę, lietuvių kilmės užsieniečiai, Europos Sąjungos piliečiai. Iš esmės trečiųjų šalių piliečiai neturi galimybių gauti jokios valstybės paramos. Iki šiol jei būdavo iš kokių nors specialių fondų skiriama valstybės parama, tai dažniausiai būdavo dviejų ministrų susitarimas. Pvz., kaip trečiųjų šalių studentai iki šiol gaudavo paramą, pateikė tarpministerinį Lietuvos ir Azerbaidžano susitarimą dėl šios šalies studentų priėmimo. Pernai pagal šį susitarimą į Lietuvą atvyko 15 zerbaidžaniečių, kitais mokslo metais jų turėtų atvykti 23. 2011m. Lietuvoje studijavo apie 4 tūkst. Užsieniečių. (Šaltinis: Keturiems užsieniečiams siūloma apmokėti magistro studijas Lietuvoje. <http://www.delfi.lt/news/daily/education/keturiems-uzsieneciams-siuloma-apmoketi-magistro-studijas-lietuvoje.d?id=44743075>)

Daktarė Elmina Kiazimzadė – Švietimo komisijos prie Azerbaidžano prezidentūros aparato narė ir Nacionalinės vadovėlių vertinimo tarybos pirmininkė pabrėžia šalių bendradarbiavimo reikšmę – Azerbaidžano kaimo mokykų atstovai lankėsi Lietuvoje ir po keleto metų laimėjo respublikinį geriausios metų mokyklos ir geriausio metų mokytojo vardo konkursą. Kalbėdami apie savo mokyklos sėkmę jie minėjo bendradarbiavimą su lietuvių mokyklomis ir sakė, kad lietuvių patirtis tapo jiems pavyzdžiu, kaip galima padaryti savo mokyklą geresnę sutelkiant bendras visų, kas mokosi ir dirba mokykloje ir kam rūpi jos sėkmė, pastangas. Tad kultūriniai mainai tarp šalių būtų labai svarbūs ir naudingi.

(Šaltinis: Pažintis prasideda nuo žmonių. <http://azeri.lt/lt/component/content/article.html?id=430:pazintis-prasideda-nuo-zmoniu>)

Lietuvos aukštosios mokyklos bendradarbiavimo dairosi ne tik į vakarų šalis. 2011 m. kovo 10 ir 12 d. Lietuvos universitetų studijų programos pristatytos Kazachstane, balandžio 9-10 d. - Azerbaidžane. Projektas, leidęs surengti pristatymus, buvo inicijuotas Lietuvos sveikatos mokslų universiteto (LSMU) Tarptautinių ryšių ir studijų centro (TRSC) dekanu prof. Žilvino Padaigos. Vėl „Versli Lietuva“ paskelbus grupinės eksporto iniciatyvos projektų konkursą, LSMU, kartu su 6 universitetais: KTU, VDU, VU, VU TVM, ISM pateikė paraišką projektui „Lietuvos universitetų studijų programų pristatymas Azerbaidžano ir Kazachstano rinkoms“ ir gavo finansavimą. (Šaltinis: Azerbaidžano jaunimas laukiamas Lietuvoje. <http://azeri.lt/lt/component/content/article.html?id=423:azerbaidzано-jaunimas-laukiamas-lietuvoje>)

Švietimo ir mokslo ministerija (ŠMM) tikisi studentus iš trečiųjų šalių pritraukti finansine parama – siūloma keturiems į magistratūros studijas Lietuvoje įstosiantiems užsieniečiams ne iš Europos Sąjungos (ES) šalių padengti studijų įmoką bei skirti 1300 Lt siekiančias stipendijas. Dar keturi trečiųjų šalių piliečiai galėtų pretenduoti tik į minėto dydžio stipendijas. Parama būtų skiriama dvejus metus, į ją galėtų pretenduoti nuolatinę studijų formą pasirinkę užsieniečiai. (Šaltinis: Keturiems užsieniečiams siūloma apmokėti magistro studijas Lietuvoje. <http://www.delfi.lt/news/daily/education/keturiems-uzsieneciams-siuloma-apmoketi-magistro-studijas-lietuvoje.d?id=44743075>)

Numatyta paramą teikti tik į antrąją studijų pakopą įstojuosiems užsieniečiams, laikantis nuostatos, jog bakalauro laipsnį užsienietis turėtų įgyti savo šalies aukštojoje mokyklose. Taip tikimasi pritraukti motyvuotus ir dėl savo akademinio kelio tvirtai apsisprendusius užsieniečius. Numatoma, kad tokiu būdu pavyks į šalį pritraukti gabius trečiųjų šalių piliečius antrosios pakopos nuolatinės studijų formos studijoms, kurie gebėtų drauge su Lietuvos mokslininkais vykdyti mokslinius tyrimus, dalyvauti projektuose, esant poreikiui vykdyti tyrimus integruotuose mokslo, studijų ir verslo centruose (slėniuose) vystomomis temomis. (Šaltinis:

Keturiems užsieniečiams siūloma apmokėti magistro studijas Lietuvoje. <http://www.delfi.lt/news/daily/education/keturiems-uzsienieciams-siuloma-apmoketi-magistro-studijas-lietuvoje.d?id=44743075>)

Svarstomos galimybės organizuoti Kazachstano studentų studijas Lietuvos aukštosiose mokyklose. Lietuvos ambasadorius Azerbaidžane Kęstutis Kudzmanas pažadėjo tarpininkauti universitetams bendraujant su „Heidaro Alijevo fondu“ ir imtis rimtų žingsnių, kad bent du Lietuvos universitetai atsirastų „Heidaro Alijevo fondo“ universitetų sąrašė, į kuriuos atrinktiems studentams studijoms yra skiriamas finansavimas. (Šaltinis: Azerbaidžano jaunimas laukiamas Lietuvoje. <http://azeri.lt/lt/component/content/article.html?id=423:azerbaidzано-jaunimas-laukiamas-lietuvoje>)

Nuo 2011 mokslo metų įgyvendinama nacionalinę vystomojo bendradarbiavimo politiką ir skatindama studijų tarptautiškumą LR Švietimo ir mokslo ministerija kreipėsi į aukštąsias mokyklas, kad jos pasiūlytų azerbaidžaniečiams studijų programas ir priimtų kelis studentus iš Azerbaidžano studijuoti nemokant už studijas. 2011 mokslo metais LSMU studijuoja 2 Azerbaidžano studentai ir ateinančiais mokslo metais LSMU yra pasiruošusi taip pat priimti du Azerbaidžano studentus studijuoti nemokamai. Tačiau pageidaujančių studijuoti Lietuvoje yra žymiai daugiau, todėl tikimasi, kad atvyks ir galintys susimokėti už studijas. Taip pat Lietuvos sveikatos mokslų universitetas turi pasirašęs bendradarbiavimo sutarčių su Kazachstano ir Azerbaidžano aukštojo mokslo institucijomis ir plečia ryšius studijų, mokslo ir mainų srityse. Stengiamasi ieškoti galimybių, kad bendri projektai ir darbai leistų pritraukti daugiau studentų iš Azerbaidžano ir Kazachstano. (Šaltinis: Azerbaidžano jaunimas laukiamas Lietuvoje. <http://azeri.lt/lt/component/content/article.html?id=423:azerbaidzано-jaunimas-laukiamas-lietuvoje>)

Dauguma studentų iš Azerbaidžano domisi galimybėmis baigti mokslus Lietuvoje ir įsidarbinti. Daugiausiai domimasi medicinos ir odontologijos studijomis. Nemažai - rezidentūros galimybėmis mūsų universitete – ši galimybė šiuo metu nesvarstyta, kadangi mūsų rezidentai turi puikiai mokėti lietuvių kalbą. (Šaltinis: Azerbaidžano jaunimas laukiamas Lietuvoje. <http://azeri.lt/lt/component/content/article.html?id=423:azerbaidzано-jaunimas-laukiamas-lietuvoje>)

2011 m. spalio 5-8 d. Astanoje (Kazachstanas) su Lietuvos prezidentės D. Grybauskaitės vadovaujama Lietuvos universitetų rektorių delegacija viešėjęs švietimo ir mokslo ministras G. Steponavičius susitiko su Kazachstano švietimo ir mokslo ministru B. Žumagulovu, lankėsi universitetuose, skaitė paskaitą L. Gumiliovo Eurazijos nacionalinio universiteto tarptautinių santykių ir teisės studentams. Susitikimų metu buvo kalbėta apie bendradarbiavimo tarp aukštųjų mokyklų, studentų mainų perspektyvas. Aptarta galimybė, kad Lietuvos universitetai ateinančiais mokslo metais priimtų nemokamai studijuoti 15-20 studentų grupę iš Kazachstano. Tokios akademinio bendradarbiavimo patirties Lietuva turi su Azerbaidžanu – šiais mokslo metais Lietuvos aukštosiose mokyklose pagal dvišalio bendradarbiavimo programą 22 studentai, dar per 10 atvykusiųjų patys moka už savo studijas. (Šaltinis: Lietuva ir Kazachstanas – abipusis susidomėjimas plėtoti akademinis ryšius <http://azeri.lt/lt/component/content/article.html?id=864:lietuva-ir-kazachstanas-%E2%80%93-abipusis-susidom%C4%97jimas-pl%C4%97toti-akademinis-ry%C5%A1ius-lt>)

Kokios įdarbinamų užsieniečių galimybės, kokie jų privalumai? Kokios srities specialistai dažniausiai kviečiami dirbti iš trečiųjų šalių?

Anot ŠVI direktoriaus Felikso Aliaus Valio, vis didesnę nerimą keliantis emigrantų srautas iš Lietuvos rodo, kad jeigu emigracijos nepavyks sustabdyti, tik imigrantai padės kompensuoti darbo jėgos stygių mūsų šalyje. (Šaltinis: Trečiųjų šalių piliečiams pritaipiti Lietuvoje padės integracijos ir verslo ugdymo centras. 2011-12-26. <http://www.etaplus.lt/Europos-pulsas/Treciuju-saliu-pilieciams-pritapti-Lietuvoje-pades-integracijos-ir-verslo-ugdymo-centras>)

Darbo imigracija sudaro tik apie 20–30 proc. viso imigracijos srauto. Darbo jėgos emigracija, ypač aukštos kvalifikacijos specialistų, tapo grėsmingu ekonomikos plėtros stabdžiu. Valstybė neteko kvalifikuotų sveikatos, švietimo sektoriaus darbuotojų, mokslininkų. Disbalansą būtų galėjusi mažinti ir aktyvi darbo imigracijos politika. Kaip pažymi ekonomistė A. Maldeikienė, imigracija didina darbo rinkos lankstumą. Dėl to mažėja spaudimas darbo užmokesčio kilimui ir infliacijai, o kartu tai gali reikšti ir mažesnes gamybos sąnaudas verslui, didinti konkurencingumą ir mažinti kainas vartotojams. Kita vertus, didesni darbo imigrantų srautai gali paveikti vietinės jėgos darbo užmokestį bei sąlygoti mažesnes investicijas į darbo

jėgos kvalifikacijos kėlimą ir darbo sąlygų gerinimą. Tačiau Lietuvoje tai yra labiau teorinis svarstymas, nes esantys imigracijos srautai ir griežtas imigracijos reguliavimas (darbo rinkos testas bei reikalavimas, kad darbuotojas užsienietis gautų ne mažesnę atlyginimą nei vietinis darbuotojas) neleidžia reikštis tokioms tendencijoms. (Šaltinis: Darbo jėgos migracija: poreikis ir politika Lietuvoje. Vilnius, 2010. Europos migracijos tinklas, Tarptautinė migracijos organizacija, Lietuvos socialinių tyrimų centras)

Lietuvos Darbo biržos (LDB) duomenimis, per 2011 m. I ketvirtį registruota 448 laisvos darbo vietos tolimųjų reisų vairuotojams. Leidimai dirbti išduoti 422 užsieniečiams, tai – tris kartus daugiau nei 2010 m. tuo pačiu laikotarpiu, kai buvo išduoti 137 leidimai. Per 2011 m. I ketvirtį įregistruotos 1197 laisvos darbo vietos, o tai – 38 proc. daugiau nei 2010 m. I ketvirtį, kai jų buvo 870. (Šaltinis: Siūloma griežtinti užsieniečių įdarbinimą <http://verslas.delfi.lt/automoto/siuloma-grieztinti-uzsienieciu-idarbinima.d?id=44811773>)

Šiaulių teritorinės darbo biržos atstovės J. Šiaulienės duomenimis, Lietuvos darbo birža per devynis šių metų mėnesius išdavė 2294 leidimus dirbti užsieniečiams Lietuvoje. Palyginti su 2010 m. tuo pačiu laikotarpiu, išduotų leidimų dirbti padaugėjo 1,9 karto. Šiauliuose 2011 m. išduotas 381 leidimas, pernai – tik 151. „Ankstesniais metais daugiausia įsidarbinančiųjų buvo iš Baltarusijos, tačiau šiais metais šią šalį aplenkė Ukraina, trečioje vietoje – atvykstantieji iš Moldovos. Daugiausia užsieniečių įsidarbino tolimųjų reisų vairuotojais“, – teigė J. Šiaulienė. (Šaltinis: Trečiųjų šalių piliečiams pritaipyti Lietuvoje padės integracijos ir verslo ugdymo centras. 2011-12-26. <http://www.etaplus.lt/Europos-pulsas/Treciuju-saliu-pilieciams-pritapti-Lietuvoje-pades-integracijos-ir-verslo-ugdymo-centras>)

Į tam tikras specialybes, kur yra aiškus darbo jėgos trūkumas, pritraukiami darbuotojai užsieniečiai. Tai ypač pasakytina apie transporto ir statybų sektorių. Kalbant apie kitus sektorius ir specialybes, galima konstatuoti, kad darbuotojai iš užsienio į jas beveik nepritraukiami. Į prekybos (pardavėjai ir bufetininkai), aptarnavimo (virėjai) ir gamybos (siuvėjai) sektorius darbuotojai užsieniečiai nėra pritraukiami. Darbuotojai dažniausiai turi arba masines (statybininkai, vairuotojai ir kt.), arba labai specifines profesijas (vamzdininkai, laivų korpusų surinkėjai ir kt.) ir koncentruojasi keliolikoje didesnių įmonių. Vidutinės ir mažos apimties įmonės dėl įvairių sunkumų darbuotojų iš užsienio beveik nepritraukia. (Šaltinis: Darbo jėgos migracija: poreikis ir politika Lietuvoje. Vilnius, 2010. Europos migracijos tinklas, Tarptautinė migracijos organizacija, Lietuvos socialinių tyrimų centras)

Prabilus apie planus griežtinti trečiųjų šalių piliečių įdarbinimą, sūnerimo vežėjų įmonių atstovai. Jau anksčiau kalbėta, kad įdarbinimo sąlygas vertėtų švelninti, mat šiuo metu sudaryta nemažai biurokratinių kliūčių, be to, ir vairuotojų pradeda trūkti. Seime pasirodė siūlymų imigrantui, dirbusiam šalyje iki 2 m., įvesti ribojimą naujam leidimui pratęsti. UAB „Transekspedicija“ vadovas Vidmantas Pelėda sako, kad vairuotojų stygius turi didelės įtakos vežėjų verslui. (Šaltinis: Siūloma griežtinti užsieniečių įdarbinimą <http://verslas.delfi.lt/automoto/siuloma-grieztinti-uzsienieciu-idarbinima.d?id=44811773>)

„Mes turime „auginti“ jaunus vairuotojus, bet daugiausiai dėmesio turėtume skirti vairuotojams iš trečiųjų šalių įdarbinti. Reikėtų kuo labiau palengvinti sąlygas, kad vežėjai galėtų įdarbinti vairuotojus iš Baltarusijos, Ukrainos be didesnių problemų. Šiuo metu sudarytos didelės biurokratinės kliūtys, todėl įdarbinimas užima nemažai laiko. (Šaltinis: Siūloma griežtinti užsieniečių įdarbinimą <http://verslas.delfi.lt/automoto/siuloma-grieztinti-uzsienieciu-idarbinima.d?id=44811773>)

Anot vairuotojų profesinės sąjungos pirmininko Ramūno Narbuto, dabartinės užsieniečių įdarbinimo tvarkos griežtinti nereikėtų. Lietuvos Respublikos įstatyme Dėl užsieniečių teisinės padėties 62 straipsnyje numatytas reikalavimas, jog užsieniečio darbo užmokestis negali būti mažesnis už tokį patį darbą dirbančio Lietuvos Respublikos gyventojo. Deja, dažnai atsitinka taip, kad trečiųjų šalių piliečiai uždirba kur kas mažiau. (Šaltinis: Siūloma griežtinti užsieniečių įdarbinimą <http://verslas.delfi.lt/automoto/siuloma-grieztinti-uzsienieciu-idarbinima.d?id=44811773>)

Lietuva nuo 2009 metų šeimos narius aukštos kvalifikacijos darbuotojams atsivežti leidžia. Kitiems darbuotojams taikomi labai dideli reikalavimai, todėl atsivežti šeimą tampa beveik neįmanoma. (Šaltinis: Darbo jėgos migracija: poreikis ir politika Lietuvoje. Vilnius, 2010. Europos migracijos tinklas, Tarptautinė migracijos organizacija, Lietuvos socialinių tyrimų centras.)

- **SAVANORIŠKA IR PRIVERSTINĖ MIGRACIJA**

Analizuojami klausimai:

- **Kas yra savanoriška e/imigracija? Kodėl trečiųjų šalių piliečiai emigruoja iš savo šalies?**

Migracija – tai žmonių judėjimas vienoje valstybėje ar kertant jos sienas. Migracija gali būti vidinė ir tarptautinė, ilgalaikė ir trumpalaikė, savanoriška ir priverstinė, legali ir nelegali, šeimos susijungimo, darbo, teisėtos veiklos, išsilavinimo ar kitokiu pagrindu, norint pakeisti politinę, socialinę, ekonominę, kultūrinę ar kitokią aplinką. <http://www.legalline.lt/migracija/>

- **Trečiųjų šalių piliečiai, siekiantys investuoti Lietuvoje? Kokia gali būti jų investicijų nauda?**

Kalbant apie įmonių steigimą Lietuvoje, būtinos procedūros ir dokumentai:

Steigiant savo įmonę ir ketinant joje dirbti, leidimo dirbti nereikia, reikalingas leidimas laikinai gyventi Lietuvoje. Dėl to investicija / įmonės įstatinio kapitalo vertė turi būti ne mažesnė kaip 50 000 (penkiasdešimt tūkstančių) litų, taip pat buvimas Lietuvoje turi būti būtinas įmonės veiklai užtikrinti. (Šaltinis: Gyvenu Lietuvoje. Žinynas. <http://infocentras.iom.lt/lt/imi-grantams-treciuju-saliu-pilieciams/zinynas/>)

Įmonių steigimą Lietuvoje reglamentuoja Civilinis kodeksas, Akcinių bendrovių įstatymas, Viešųjų įstaigų įstatymas ir kiti. Pradedant verslą būtina konsultuotis su Valstybine mokesčių inspekcija www.vmi.lt ir įmonę įregistruoti juridinių asmenų registre www.registrucentras.lt. Dėl investicijų Lietuvoje bei verslo pradžios galite konsultuotis su Lietuvos ekonominės plėtros agentūra www.lepa.lt, tel. (8 5) 262 7438, el. paštas info@lda.lt. (Šaltinis: Gyvenu Lietuvoje. Žinynas. <http://infocentras.iom.lt/lt/imi-grantams-treciuju-saliu-pilieciams/zinynas/>)

Užsienio investuotojai darbo jėgos stygių mini kaip vieną pagrindinių kliūčių, stabdančių tiesiogines užsienio investicijas į Lietuvą. (Šaltinis: Darbo jėgos migracija: poreikis ir politika Lietuvoje. Vilnius, 2010. Europos migracijos tinklas, Tarptautinė migracijos organizacija, Lietuvos socialinių tyrimų centras)

Pagrindinė problema investicijoms Lietuvoje pritraukti – pasyvūs ir nebendruojantys politikai, kurie nepaaiškina visuomenei, kodėl Lietuvai reikia užsienio investicijų. Ekonomikos analitiko

R. Rudzčio įsitikinimu, Lietuvos institucijų parama verslui labai skiriasi nuo kitų valstybių. Lietuvoje egzistuoja savotiškas valstybinių institucijų priešiškus verslo įmonėms. Ypač sudėtinga situacija pastebima žemės ūkio sektoriuje, kuriame aplinkosauginiai reikalavimai dažnai prasilenkia su elementaria logika. (Šaltinis: Užsienio investicijos Lietuvoje – geidžiamos ar skriaudžiamos?

http://www.alfa.lt/straipsnis/11160184/Uzsienio.investicijos.Lietuvoje..geidziamos.ar.skriaudziamos.=2011-04-26_17-21/

Užsienio investuotojų padėtį komplikuoja ne tik valdžios veiksmai, bet ir žiniasklaidos požiūris į užsieniečius. Lietuvos žurnalistų sąjungos pirmininko D. Radzevičiaus nuomone, kai kurias žiniasklaidos priemonės Lietuvoje galima apibūdinti keliais žodžiais: lietuviškai kalbanti, lietuviams, apie Lietuvą. (Šaltinis: Užsienio investicijos Lietuvoje – geidžiamos ar skriaudžiamos? http://www.alfa.lt/straipsnis/11160184/Uzsienio.investicijos.Lietuvoje..geidziamos.ar.skriaudziamos.=2011-04-26_17-21/

- **PRIMANČIOS ŠALIES PAREIGOS IR IŠŠŪKIAI**

Analizuojami klausimai:

- **Kiek yra iššūkis mums, kaip lietuviams ir mūsų šaliai Lietuvai, imigrantų iš trečiųjų šalių priėmimas?**

Dabartinės migracijos problemos lemia naujus integracijos iššūkius. Didžiausią reikšmę pastaruoju metu turėjo dvi veiklos – Lietuvių grįžtančių iš užsienio re-integracija ir teisėtai gyvenančių užsienio šalių piliečių integracija Lietuvoje. Lietuva ilgą laiką buvo gana homogeniškas kraštas, ypač rasės ir religijos atžvilgiu. Šiandien Lietuva patiria vis didėjančių

trečiųjų šalių piliečių srautą, atvykstantį čia dirbti ir gyventi. Migracijos departamento prie Vidaus reikalų ministerijos duomenimis užsieniečių, prašančių išduoti/pakeisti leidimą gyventi, skaičius nuo 2005 daugiau nei padvigubėjo. Dauguma jų susiduria su kalbos ir kultūriniais skirtumais. Kita vertus, valstybės tarnautojai, kurie turi spręsti šias problemas, neturi reikiamos kompetencijos, patirties ar žinių. Dėl to specialios integracijos programos legaliai šalyje esantiems imigrantams – trečiųjų šalių piliečiams, taip pat ir mokymai valstybės tarnautojams, dirbantiems su imigrantais, tampa gyvybiškai svarbūs. (Šaltinis: Migrantų integracija ir socialinė politika. <http://www.iom.lt/lt/tmo-veiklos-kryptys/migrantu-integracija-ir-socialine-politika/>)

Užsienio kalba yra būtinas kalbinės kompetencijos ugdymo įrankis (Šaltinis: E. Virgailaitės-Mečkauskaitės (2011). Tarpkultūrinės kompetencijos ugdymas aukštojo mokslo internacionalizacijos kontekste (magistrantūros studijų aspektas). Daktaro disertacija), Tarpkultūrinės kompetencijos kėlimas bendraujant užsienio kalba padeda tobulinti ne tik įprastuosius įgūdžius, bet ir tokius įgūdžius kaip tarpkultūrinis supratimas, kultūrų įvairovės pripažinimas. (Šaltinis: Tarpkultūrinės kompetencijos bendrųjų ir specialiųjų gebėjimų ugdymo/si moduliai, Vilnius, 2010). Tai ypač aktualu siekiant keisti jaunų žmonių požiūrį.

2009 m. VŠĮ „Šiaulių verslo inkubatorius“ įgyvendino projektą „Aukštos kvalifikacijos trečiųjų šalių piliečių priėmimo ir integracijos skatinimas Šiaurės Lietuvos regione.“, kuriuo buvo siekiama padidinti aukštos kvalifikacijos trečiųjų šalių piliečių įsidarbinimo galimybes Lietuvoje bei padėti spręsti integracijos į vietos visuomenę problemas. Kadangi sparčiai emigruojant Lietuvos gyventojams, šalyje susiduriama su aukštos kvalifikacijos darbo jėgos trūkumu. Darbo rinkos tyrėjai tvirtina, kad ateityje Lietuvos ekonomikos priklausomybė nuo aukštos kvalifikacijos darbo jėgos vis labiau didės. Kvalifikuota darbo jėga tampa vienu svarbiausių veiksnių, užtikrinančių Lietuvos ekonomikos augimą. Šiuo metu kvalifikuotos darbo jėgos trūkumo problemai Lietuvoje spręsti darbdaviai taip pat vis intensyviau pradeda naudotis atvykusių iš trečiųjų (ne ES) šalių darbo jėga. Todėl būtina iš anksto numatyti problemas, su kuriomis galėtų susidurti atvykę užsieniečiai, taip pat tikėtinus pokyčius, kad būtų galima tinkamai sureguliuoti migracijos srautus ir išvengti neigiamo poveikio šalies ekonominei, socialinei, visuomeninei aplinkai tiek atvykstančių darbuotojų, tiek jų šeimos narių bei vietinių gyventojų atžvilgiu. (Šaltinis: „Aukštos kvalifikacijos trečiųjų šalių piliečių priėmimo ir integracijos skatinimas Šiaurės Lietuvos regione“ (2009). <http://www.svi.lt/Projektai/Aukstos-kvalifikacijos-treciuju-saliu-pilieciu-priemimo-ir-integracijos-skatinimas-Siaures-Lietuvos-regione>)

Priemonės, kurių bus imtasi siekiant sėkmingos imigrantų integracijos. Kiek ir kodėl jos būtinos. Ar būtina jas priimti skubiai?

Remiantis ankstesnių įgyvendintų projektų, susijusių su trečiųjų šalių piliečių integracija Lietuvoje, tarpinė veikla (konsultacijos, bendrų renginių organizavimas), duoda labai gerų rezultatų informacijos sklaidai, tobulinant koordinavimo ir bendradarbiavimo ryšius (Šaltinis: Projekto „Regioninių socialinės partnerystės tinklų kūrimas Lietuvoje Informacinis leidinys, 2010).

Anot J. Ruškaus (2010), būtina telktis ties imigrantų gyvenimo kokybe, atskleidžiant pasirinkimų galimybes. Kaip vienas iš šio veiksnio realizavimo būdų – tarpusavio santykio su bendruomenine aplinka stiprinimas. Studentai atvykusiems iš trečiųjų šalių, gali padėti susirasti ir įsitraukti į bendruomenių veiklą (formalios ir neformalios, tautiniu ir kt. pagrindu).

Pasak J. Ruškaus (2010), kitas imigrantų iš trečiųjų šalių gyvenimo kokybės didinimo veiksnys - susitelkimas ties kaimynyste, bendruomenės vystymu. Studentų parengimas duos naudos ir atvykusiems trečiųjų šalių piliečiams: gali padėti susirasti kontaktus ir įsitraukti į bendruomenių veiklą (formalios ir neformalios, tautiniu ir kt. pagrindu), gauti informaciją apie įvairias reikiamas paslaugas (medicinines, teises ir pan.) teikiančias įstaigas. Kaip įgyvendinimo priemonė, savanorystės plėtojimas šioje srityje, Lietuvos savanorių įtraukimas (ypatingai studentų panaudojant jų praktikas), leistų plėtoti individualų konsultavimą, didintų imigrantų prieinamumą prie resursų (visuomeninių, ekonominių). (Šaltinis: Projekto „Regioninių socialinės partnerystės tinklų kūrimas Lietuvoje Informacinis leidinys, 2010)

Kas prie ko turėtų taikytis: imigrantas prie mūsų šalyje gyvenančiųjų ar mūsų tautiečiai prie atvykusiojo asmens? Kiek vieni kitiems galime padėti suprasti ir prisitaikyti?

Daugelis analizuotų autorių akcentuoja studentų, atvykstančių iš trečiųjų šalių tinkamos integracijos svarbą (Lietuvoje gyvenančių migrantų integracijos politikos vertinimo principai ir rodikliai: Išvados ir rekomendacijos. V. Beresnevičiūtė, T. Leoneikas, K. Žibas //Etniškumo studijos, 2009/2). O studijų tarptautiškumas įvardijamas kaip viena prioritetinių Europos ir Lietuvos aukštojo mokslo plėtros prioritetų. (Šaltinis: http://www.ttvam.lt/lt/naujienos/studiju_tarptautiskumas_garantuoja_tarptautine_karjera.print.1).

Studentų patirtis ugdymo procese yra esminis mokymosi šaltinis. Ugdant tarpkultūrinę kompetenciją aukštojoje mokykloje, svarbu atsižvelgti į asmens patirtį, sąlygotą esamos kultūros, įgytą šeimoje, darželyje, mokykloje, bendraujant su draugais ir pan. Sunkiausiai ugdomi tarpkultūrinės kompetencijos elementai (nuostatos ir vertybės) plėtojami, suformuojami būtent pirminiuose socializacijos institutuose. Šie elementai sąlygoja tolesnį asmens augimą ir tarpkultūrinės kompetencijos elementų įsisavinimą. Gebėjimas įsijausti į kitas kultūras, atvirumas kitoniškumui, tolerancija ir lankstumas plėtojamas dirbant tarpkultūrinėje komandoje. Ir tik realioje aplinkoje susidūrus ir pabendravus su kitos kultūros atstovais galima įvertinti savo kultūros privalumus ir trūkumus. Todėl labai svarbus aukštajame moksle tampa tarpkultūrinės kompetencijos ugdymo ir vertinimo scenarijai, padedantys skirtingais metodais ir strategijomis ugdyti ir vertinti tarpkultūrinės kompetencijos elementus. (Šaltinis: E. Virgailaitės-Mečkauskaitės (2011). Tarpkultūrinės kompetencijos ugdymas aukštojo mokslo internacionalizacijos kontekste (magistrantūros studijų aspektas). Daktaro disertacija).

Todėl ši patirtis labai naudinga ją perkeliant į studentų rengimą bendravimui su trečiųjų šalių piliečiais, teikiant pagalbą lengvesniam atvykusiųjų adaptavimuisi tiek visuomeninėje, tiek ekonominėje – darbinėje erdvėje.

Anot E. Virgailaitės-Mečkauskaitės (2011), ugdant tarpkultūrinės kompetencijas studentai įgyja gebėjimų spręsti iškilusias tarpkultūrinės problemas, tobulina gebėjimą priimti sprendimus, didėja jų tolerancijos lygmuo. Svarbu sudaryti tokias galimybes, kurios skatintų patiems atrasti, patirti, žinias skatinti išplaukti iš realių sprendimų.

Todėl labai svarbu jaunas žmones supažindinti su imigracija, su galimybėmis padėti atvykusiems integruotis Lietuvos visuomenėje. Į tai atsižvelgiant ir siekiant paskatinti didesnę studentų aktyvumą, informuotumą, tarpkultūrinių kompetencijų kėlimą projekte ir numatytos atitinkamos veiklos. Tarpkultūrinė kompetencija, kaip vertybė, vis stiprės, atsižvelgiant į tai, kad kuo daugiau žmonių įgis šią kompetenciją praktiniu būdu. (Šaltinis: E. Virgailaitės-Mečkauskaitės (2011). Tarpkultūrinės kompetencijos ugdymas aukštojo mokslo internacionalizacijos kontekste (magistrantūros studijų aspektas). Daktaro disertacija). Nes juk būtent studijų metu padidėja galimybės susitikti su imigrantais, atvykusiais iš trečiųjų šalių.

Kadangi, pasak E. Virgailaitės-Mečkauskaitės (2011), priimančios kultūros akimis užsienio studentai sutinkami kaip nepažįstami, užsieniečiai. Nors į atvykusius studentu požiūris daug teigiamas, nei atvykstančius darbo ar šeimos santykiai ar kt. priemonėmis, atvykimas į naują kultūrą gali sukelti frustraciją, sutrikimą, įtampą, dezorientaciją ir kultūrinį šoką. Nežinoma aplinka, žmonės gali varginti. Todėl būtina rengti tuso asmenis, kurie tiesiogiai gali padėti atrasti aplinką kaip naują teigiamą prasmę, lemiančią atradimus ir kitų žmonių pažinimą. (Šaltinis: E. Virgailaitės-Mečkauskaitės (2011). Tarpkultūrinės kompetencijos ugdymas aukštojo mokslo internacionalizacijos kontekste (magistrantūros studijų aspektas). Daktaro disertacija).

Pastebima, kad labai svarbus įvairių socialinių tinklų partnerystės tobulinimas, informacijos pateikimo, tarpusavio komunikavimo efektyvumo didinimas. Kadangi studentai ir toliau bendraus su trečiųjų šalių piliečiais (bent jau praktikos metu), būtina skatinti studentų aktyvumą tarpkultūrinių kompetencijų, bendruomeniškumo, savanoriškumo ugdymo įgūdžius. (Šaltinis: Projekto „Regioninių socialinės partnerystės tinklų kūrimas Lietuvoje Rezultatų ir poveikio efektyvumo vertinimas).

Trečiųjų šalių imigrantų socialiniai ryšiai su juos priimančia visuomene taip pat vaidina svarbų vaidmenį. (Tarptautinė migracija Lietuvoje: problematika ir sąvokos. K. Žibas //Etniškumo studijos, 2009/2).

• DAŽNIAUSIAI PASITAIKANČIOS MIGRANTŲ PROBLEMOS

Analizuojami klausimai:

Kiek lietuviai lankstūs imigrantų iš trečiųjų šalių priėmimo klausimu?

Paprastai į Lietuvą atvyksta dėl šeimyninių priežasčių. Kartais mūsų šalis pasirenkama kaip tranzito šalis, kadangi nėra pačios geriausios sąlygos verslo kūrimui ir plėtojimui. Didžiausi sunkumai, su kuriais susiduria atvykusieji trečiųjų šalių piliečiai – kalbos barjeras bei teisinės procedūros. (Šaltinis: <http://www.lrytas.lt/videonews/?id=13177489401315660421&comm=2>)

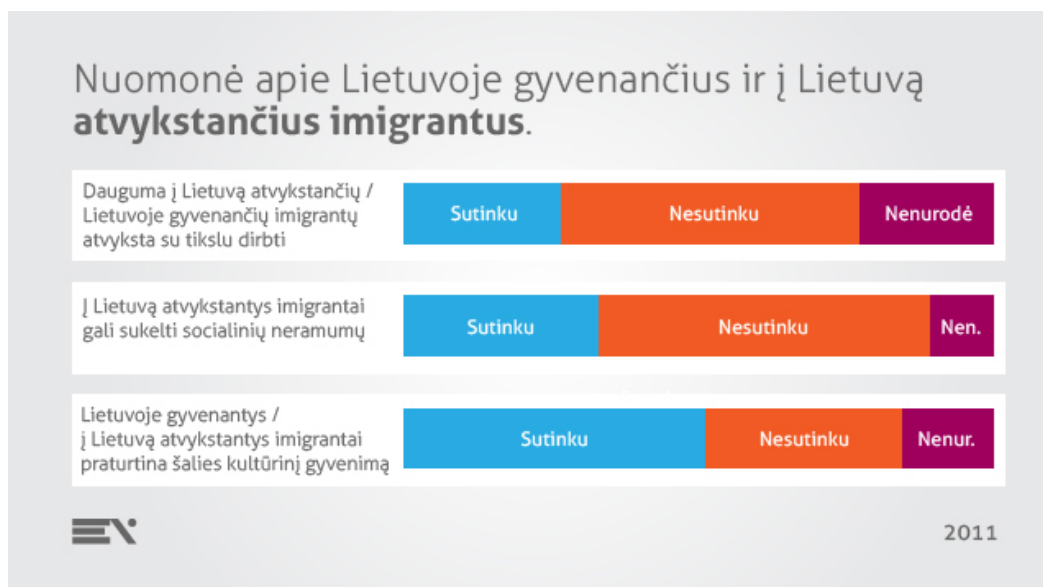
Tiek Lietuvos gyventojai, tiek dauguma politikų turi neigiamas nuostatas kitataučių atžvilgiu. Dominuojanti vizija – „Lietuva be imigrantų“ – neleidžia adekvačiai vertinti socialinių bei ekonominių šalies plėtos poreikių ir tik susidarius kritinei situacijai (verslui trūkstant darbo jėgos) imigracijos klausimai traukiami į politinę darbotvarkę. (Šaltinis: Darbo jėgos migracija: poreikis ir politika Lietuvoje. Vilnius, 2010. Europos migracijos tinklas, Tarptautinė migracijos organizacija, Lietuvos socialinių tyrimų centras).

Lietuvos gyventojų neigiamos nuostatos ir baimės dėl imigracijos gali trukdyti įgyvendinti net ir geriausią migracijos politiką. Pasyvi imigracijos politika, neigiamas visuomenės nusistatymas kitataučių atžvilgiu, integracijos politikos nebuvimas ir nestabili ekonominė padėtis daro neigiamą įtaką ne tik emigracijos, bet ir imigracijos srautams. (Šaltinis: Darbo jėgos migracija: poreikis ir politika Lietuvoje. Vilnius, 2010. Europos migracijos tinklas, Tarptautinė migracijos organizacija, Lietuvos socialinių tyrimų centras).

Esamai Vyriausybės politikai įtakos galėjo turėti ir neigiamas visuomenės nusistatymas prieš užsieniečius darbuotojus. Apie kitus šalia vykstančius procesus (pvz., migrantų integraciją) kol kas tik kalbama, tačiau nesiimama jokių konkrečių veiksmų. Todėl nenuostabu, kad, pasikeitus ekonominėms sąlygoms, tokia nelanksti ir ribotus tikslus turinti strategija neteko svarbos ir visai nunyko. (Šaltinis: Darbo jėgos migracija: poreikis ir politika Lietuvoje. Vilnius, 2010. Europos migracijos tinklas, Tarptautinė migracijos organizacija, Lietuvos socialinių tyrimų centras).

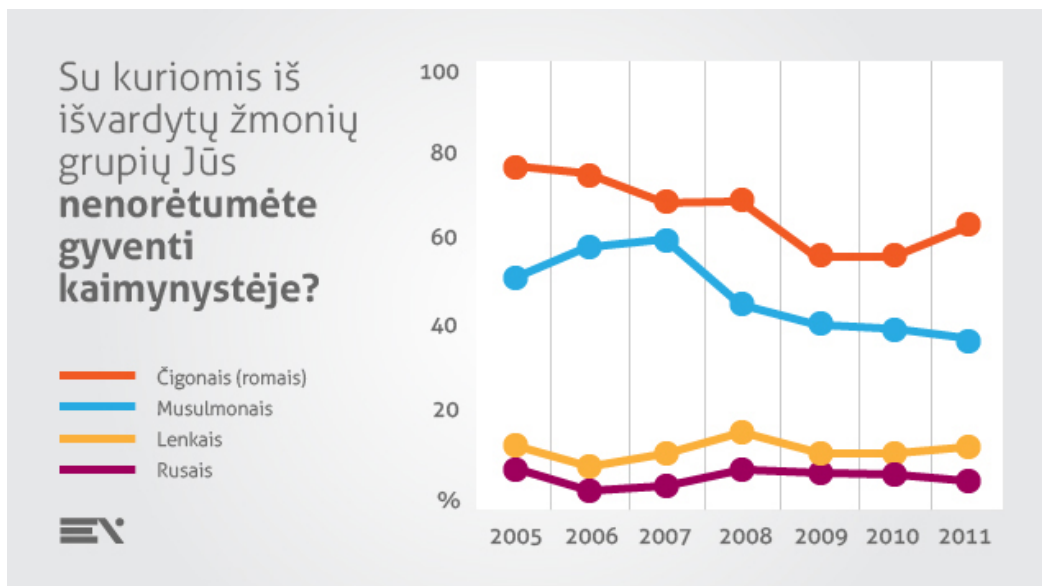
Nuomonė apie į Lietuvą atvykstančius imigrantus:

Pagal pateiktus duomenis matyti, jog didesnioji dali lietuvių nėra nusistatę prieš atvykstančiųjų gyvenimą Lietuvoje ir išitraukimą į darbo rinką. Taip pat dauguma mano, kad užsieniai praturtina šalies kultūrinį gyvenimą.

(Šaltinis: <http://www.ces.lt/#&panel1-2>)

Iš pateiktų duomenų matyti, jog pagal savo kaimynais rusus nenorėtų matyti tik iki 10 proc. gyventojų.

Kiek mes toleruojame kultūrinius skirtumus?

„Kur skirtingos kultūros, ten ir tarpkultūriniai barjerai, t. y. kliūtys trukdančios suprasti kitą kultūrą. <...> Kuo didesnis skirtumas tarp bendraujančių žmonių kultūrų, tuo didesnė nesusišnekėjimo ar net konflikto tikimybė, todėl svarbu pažinti įvairias kultūras bei išmanyti bendravimo procesą ir efektyvaus bendravimo principus“. (Šaltinis: Tarpkultūrinės kompetencijos stiprinimas. Metodinė priemonė. 2010, Šiauliai). Atkreipiamas dėmesys, jog lietuvių visuomenė yra labai homogeniška, o baimė ir stereotipai dažnai kyla iš nepažinimo, todėl „bendraujant su asmenimis, atvykusiais iš trečiosios šalies, vertėtų suprasti, kad jam gali būti sunku prisitaikyti prie vyraujančios kultūros, užmegzti kontaktus su žmonėmis, todėl rekomenduotina rodyti bendravimo iniciatyvą“ (Šaltinis: Leidinukas, „Sveiki atvykę“, Tolerantiško jaunimo asociacija, 2010 m.). Svarbus aspektas tiriant ne ES piliečius Lietuvoje: tai kalbiniai ar rasiniai skirtumai, kurie lemia skirtingas patirtis ir sukuria nepalankias situacijas. (Šaltinis: Migrantų gyvenimas Lietuvoje: visuomenės nuostatos ir migrantų patirtys. V. Beresnevičiūtė, T. Leoneikas, K. Žibas //Etniškumo studijos, 2009/2).

Kultūros ministro Arūno Gelūno 2011 m. gegužės 5 d. įsakymu įsteigta nominacija „Už tautinę toleranciją“ ir patvirtinti jos nuostatai. Nominacija siekiama išrinkti ir pagerbti straipsnio, radijo arba televizijos laidos, skatinančios tautinišvartumą, toleranciją tautinėms mažumoms, kovą su tautinę, rasinę diskriminaciją, autorių, savo darbą publikavusių Lietuvos arba užsienio visuomenės informavimo priemonėse; skatinti visuomenės narius būti tolerantiškais kitų tautinių grupių ir asmenų atžvilgiu bei gerbti jų teises. (Šaltinis: TAUTINIŲ bendrijų naujienos 2011, Nr. 3 (38))

Kultūros ministerija tęsia Tautinių mažumų ir išeivijos departamento 2007 m. įsteigtą nominaciją „Už tautinę toleranciją“. Pirmoji nominacija buvo įteikta Lietuvos radijo ir televizijos žurnalistui Virginijui Savukynui už šiame radijuje rengiamose laidose nagrinėtus pakantumo, tarptautinių santykių klausimus. (Šaltinis: TAUTINIŲ bendrijų naujienos 2011, Nr. 3 (38)) 2009 m. nominacija buvo įteikta žurnalistams Ingai Liutkevičienei už rašinį „Belaukiant kinų kvartalo“ (žurnalas „Verslo klasė“) ir Dainiui Radzevičiui už temą „Ar žurnalistai turi teisę viešai kalbėti apie kitataučių ir lietuvių konfliktus bei tarpusavio problemas?“ (Žinių radijo laida „Žiniasklaidos anatomija“). (Šaltinis: TAUTINIŲ bendrijų naujienos 2011, Nr. 3 (38))

Siekiant kuo didesnio lietuvių sąvomeniško Lietuvoje nuolatos rengimai įvairūs renginiai, skatinantys pažinti iš trečiųjų šalių (ir ne tik) atvykusių piliečių kultūras. Pateikiami keletas jų:

- 2011 m. Balandžio 8 d. Vilniaus prekybos centre „Panorama“ vyko Tautų mugė.
- 2011 m. Balandžio 20 d. Tautinių bendrijų namuose buvo surengtas apskritojo stalo pokalbis „Įvairių tautų Velykų šventimo tradicijos ir papročiai“.

- balandžio 21 d. Nevyriausybinų organizacijų informacijos ir paramos centras kartu su Belgijos ir Slovėnijos organizacijomis organizavo teatralizuotą renginį-diskusiją. Tai tarptautinio projekto „Veiklūs jauni piliečiai“, kuriuo siekiama paskelbti pagrindines jaunųjų migrantų, gyvenančių Europos Sąjungos šalyse, teises, dalis.
- 2011 m. gegužės 2-6 d. Lietuvoje vyko Turkijos kultūros dienos.
- 2011 m. gegužės 11 d. Seimo Žmogaus teisių komitetas kartu su Europos informacijos biuru Vilniuje surengė diskusiją tema „Europos vienybė – tautų įvairovė. Tautinės mažumos Lietuvoje“.
- Birželio 4 d. Kauno muzikinio teatro sodelyje ir Laisvės alėjoje vyko VI-asis Lietuvos tautų festivalis „Kultūrų tiltai“.
- Liepos 11-22 d. Trakuose veikė karaimų kalbos vasaros mokykla.
- Rugpjūčio 25 d. Tautinių bendrijų namuose vyko Kultūros ministerijos surengta mokslinė-praktinė konferencija „Istorinių stereotipų įveikimas kaip priemonė etninėms įtampoms neutralizuoti“.
- Spalio 8 d. Nacionalinės M. K. Čiurlionio menų mokyklos Šokių teatre vyko jubiliejinis X-asis Lietuvos tautinių bendrijų vaikų ir jaunimo festivalis.
- Spalio 20-21 d. VšĮ Nacionalinė regionų plėtros agentūros organizuotas simpoziumas.
- Lietuvoje gyvenantys azerbaidžaniečiai priešpaskutinę spalio savaitę surengė ne vieną šventinį renginį, skirtą paminėti Spalio 18-ąją, Azerbaidžano nepriklausomybės atkūrimo dieną.
- Lapkričio 16-ąją, minint Tolerancijos dieną, Valstybinio Vilniaus Gaono žydų muziejaus tolerancijos centre vyko tarptautinė konferencija „Tolerancija ir totalitarizmas. Laisvės išbandymai“.

Naudota literatūra:

1. „Aukštos kvalifikacijos trečiųjų šalių piliečių priėmimo ir integracijos skatinimas Šiaurės Lietuvos regione“ (2009). <http://www.svi.lt/Projektai/Aukstos-kvalifikacijos-treciuju-saliu-pilieciu-priemimo-ir-integracijos-skatinimas-Siaures-Lietuvos-regione>
2. Alexis Spire: imigrantų baimę stiprina įvairiausi stereotipai <http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2011-05-25-alexis-spire-imigrantu-baime-stiprina-ivairiausi-stereotipai/63430>
3. [Ar Lietuva patraukli užsieniečiui?](http://www.polisauga.lt/2011/04/26/spaudos-aktualijos-2011-04-26/http://www.aidas.us/system/images/resized/tumal2_2855065620.JPG) **26 Balandžio, 2011**
4. Artūras Rudomanskis: Ar integruosime užsieniečius Lietuvoje? <http://www.nk95.org/straipsniu-sarasas/items/arturas-rudomanskis-ar-integruosime-uzsieniecius-lietuvoje.nk?page=2>
5. Azerbaidžano jaunimas laukiamas Lietuvoje. <http://azeri.lt/lt/component/content/article.html?id=423:azerbaidzано-jaunimas-laukiamas-lietuvoje>
6. Buivydienė V., Žukienė R. (2006) Lietuvių kalbos kaip svetimšios mokymas (-is) ir sociokultūrinis kontekstas. Santalka, 14(4), 4-11
7. COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS European Agenda for the Integration of Third-Country Nationals
8. Darbdaviai turi pasirūpinti, kad iš Lietuvos Respublikos laiku išvyktų užsieniečiai, su kuriais nutraukiami darbo santykiai <http://www.migracija.lt/index.php?563643509>
9. Darbo jėgos migracija: poreikis ir politika Lietuvoje. Vilnius, 2010. Europos migracijos tinklas, Tarptautinė migracijos organizacija, Lietuvos socialinių tyrimų centras.

10. E. Virgailaitė-Mečkauskaitė (2011). Tarpkultūrinės kompetencijos ugdymas aukštojo mokslo internacionalizacijos kontekste (magistrantūros studijų aspektas). Daktaro disertacija
11. ES aukštos kvalifikacijos darbuotojų direktyva, 2009/50/EB.
12. ES sankcijų direktyva, 2009/52/EB.
13. European Integration and Immigration by Third-Country Nationals: The Obduracy of the National Border <http://www.libertysecurity.org>
14. Gyvenu Lietuvoje. Žinynas. <http://infocentras.iom.lt/lt/imigrantams-treciuju-saliu-pilieciams/zinynas/>
15. <http://www.ces.lt/>
<http://www.ces.lt/#&panel1-2>
16. <http://www.istatymas.lt/>
17. <http://www.lrytas.lt/videonews/?id=13177489401315660421&comm=2>
18. <http://www.lrs.lt/>
19. <http://www.migracija.lt/index.php?-1832376470>
20. <http://www.migracija.lt/index.php?-657062820>
21. <http://www.mipex.eu/about>
22. <http://www.ttvam.lt/lt/naujienos/studiju-tarptautiskumas-garantuoja-tarptautine-karjera-print.1>
23. Integration of third-country nationals
<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=MEMO/05/290&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>
24. Keturiems užsieniečiams siūloma apmokėti magistro studijas Lietuvoje.
<http://www.delfi.lt/news/daily/education/keturiems-uzsienieciams-siuloma-apmoketi-magistro-studijas-lietuvoje.d?id=44743075>
25. Leidinukas, „Sveiki atvykę“, Tolerantiško jaunimo asociacija, 2010 m.
26. Lietuva ir Kazachstanas – abipusis susidomėjimas plėtoti akademinis ryšius.
<http://azeri.lt/lt/component/content/article.html?id=864:lietuva-ir-kazachstanas-%E2%80%93-abipusis-susidom%C4%97jimas-pl%C4%97toti-akademinis-ry%C5%A1ius-lt>
27. Lietuvoje gyvenančių migrantų integracijos politikos vertinimo principai ir rodikliai: Išvados ir rekomendacijos. V. Beresnevičiūtė, T. Leoneikas, K. Žibas. Etniškumo studijos, 2009/2
28. Lietuvos gyventojų požiūris į imigraciją ir darbo imigrantus. Tarptautinė migracijos organizacija (TMO) 2010.
29. Lietuva minėjo Azerbaidžano nepriklausomybės dvidešimtmetį.
<http://azeri.lt/lt/component/content/article.html?id=846:lietuva-min%C4%97jo-azerbaid%C5%BEano-nepriklausomyb%C4%97s-dvide%C5%A1imtmet%C4%AF-lt>
30. Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymas, Žin., 2000, nr. 64-1914.
31. Lietuvos Respublikos imigracijos įstatymas, Žin., 1991, nr. 27-730.
32. LIETUVOS IMIGRACIJOS POLITIKOS GAIRĖS. LR Vyriausybės 2008 m. gruodžio 3 d. nutarimas Nr. 1317.
33. Lietuvos Respublikos įstatymas „Dėl užsieniečių teisinės padėties“, Žin., 2004, nr. 73-2539.
34. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2007 m. liepos 16 d. įsakymas „Dėl leidimo dirbti užsieniečiams išdavimo sąlygų ir tvarkos aprašo patvirtinimo“, Žin., 2004, nr. 113-4256.
35. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2007 m. vasario 13 d. įsakymas „Dėl profesijų, kurių darbuotojų trūksta Lietuvos Respublikoje, sąrašo pagal ekonominės veiklos rūšis 2007 m. I pusmečiui patvirtinimo“, Žin., 2007, nr. 21-784.
36. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro ir užsienio reikalų ministro 2007 m. lapkričio 19 d. įsakymas „Dėl dokumentų vizai gauti pateikimo, vizos išdavimo, taip pat ir vizos išdavimo pasienio kontrolės punktuose, buvimo Lietuvos Respublikoje turint vizą laiko pratęsimo, vizos panaikinimo, kelionių organizatorių ir kelionių agentūrų akreditavimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo, Žin., 2007, Nr. 1V-395/V-100.

37. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. gruodžio 13 d. nutarimas „Dėl Lietuvos imigracijos politikos gairių patvirtinimo“, Nr. 1317, Žin., 2008, nr. 143-5706.
38. Migrantų gyvenimas Lietuvoje: visuomenės nuostatos ir migrantų patirtys. V. Beresnevičiūtė, T. Leoneikas, K. Žibas. Etniškumo studijos, 2009/2
39. Migrantų integracija ir socialinė politika. <http://www.iom.lt/lt/tmo-veiklos-kryptys/migrantu-integracija-ir-socialine-politika/>
40. Migration Policy Group. <http://www.migpolgroup.com/>
41. Migration, Labor Markets, and Integration of Migrants: An Overview for Europe <http://siteresources.worldbank.org/>
42. Moritz Jesse. The Value of ‘Integration’ in European Law—The Implications of the Förster Case on Legal Assessment of Integration Conditions for Third-Country Nationals. <http://onlinelibrary.wiley.com/>
43. Nedzinskas E., Janušauskas A. (2008) Didėjanti imigracija: galimas iššūkis viešajam saugumui. p. 78-84
44. Pažintis prasideda nuo žmonių. <http://azeri.lt/lt/component/content/article.html?id=430:pazintis-prasideda-nuo-zmonių>
45. Perkelta gražinimo direktyva: naujas požiūris į užsieniečių išsiuntimą, 2011-12-22, <http://www.migracija.lt/index.php?-1563240203>
46. Pruskus V. (2010) Stereotipai ir jų devizualizacija tarpkultūrinėje komunikacijoje. Filosofija. Sociologija. T. 21. Nr. 1, p. 29–36.
47. Ruškus, J. (2010). Projekto „Regioninių socialinės partnerystės tinklų kūrimas Lietuvoje“ metu atliktas Delfi grupės tyrimas.
48. Siūloma griežtinti užsieniečių įdarbinimą <http://verslas.delfi.lt/automoto/siuloma-grieztinti-uzsienieciu-idarbinima.d?id=44811773>
49. Tarpkultūrinės kompetencijos stiprinimas. Metodinė priemonė. 2010, Šiauliai.
50. Tarptautinė migracija Lietuvoje: problematika ir sąvokos. K. Žibas. Etniškumo studijos, 2009/2.
51. Tautinių bendrijų namai. <http://www.tbn.lt/lt/?id=276>
52. TAUTINIŲ bendrijų naujienos 2011, Nr. 3 (38).
53. Tautinių bendrijų naujienos, 2011, Nr. 1 (36).
54. Tautinių bendrijų naujienos, 2011, Nr. 2 (37).
55. Trečiųjų šalių piliečiams pritapti Lietuvoje padės integracijos ir verslo ugdymo centras. 2011-12-26. <http://www.etaplus.lt/Europos-pulsas/Treciuju-saliu-pilieciams-pritapti-Lietuvoje-pades-integracijos-ir-verslo-ugdymo-centras>
56. Trečiųjų šalių piliečių integracijos į verslą poreikių ir galimybių dermės tyrimas <http://aivaweb.lt>
57. Trečiųjų šalių piliečių integracijos Lietuvoje tyrimas <http://www.hsmigrants.lt>
58. Užsienio investicijos Lietuvoje – geidžiamos ar skriaudžiamos? http://www.alfa.lt/straipsnis/11160184/Uzsienio.investicijos.Lietuvoje..geidziamos.ar.skriaudziamos.=2011-04-26_17-21/
59. Tautinių mažumų ir išeivijos departamentas. www.tmid.lt.